

Jako doklad širší příbuznosti plemen mohou sloužit animyky hlav pyrenejského horského psa, čuvače a podhalaňského ovčáka

Dlouhé osrstění koncových částí končetin by spolu s ocasem, jenž je u tibetské dogy nesen vzhůru zatočený nad zádi, mohlo nasvědčovat příbuznosti s tibetským teriírem a dalšími plemeny z jeho vývojové linie. K vývojové linii tibetské dogy počítáme dále sifedosijského ovčáka, kavkazského ovčáka, kterážto plemena tvoří ve své domovině větší počet lokálních, vzájemně odlišných forem, anatolskou dogu (karabasch) z Malé Asie, řeckého pasteveckého psa, zvaného též spartiaté (údajně příbuzného s kuvasem), krašského a šarplaninského ovčáka z území dnešní Jugoslávie, plemeno zvané carpatin z Rumunska (připomínající kavkazského nebo šarplaninského ovčáka), maďarského kuvase, italského maremnského-abruzzského ovčáka, slovenského čuvače, polského podhalaňského ovčáka, z německého území pomofanského ovčáka, kterého rozhodně nelze zaměňovat se starým německým ovčákem z Pomofanska, a bílého pyrenejského pasteveckého

(horského) psa, jehož je třeba důsledně odlišovat od pyrenejského mastifa (obě plemena jsou spolu jistě blíže spřízněná, a také jsou příbuzná se španělským mastinem a dalšími dogovitými plemeny), ale též od pyrenejského ovčáka, tři plemena z Portugalska (cão de Serra de Estrela, cão Raifeiro do Alentejo a cão de Castro Laboreiro — poslední z nich se dnes užívá spíše k služebnímu výcviku než k práci u stád), a ještě čtyři blíže příbuzná plemena z hornatého Švýcarska (entlebuchského, appenzelského, bernského a velkého švýcarského salašnického psa). Užívání jména ovčák pro tato plemena je nešťastné, ale vžitě, byť působí často zmatky. Lépe by bylo nazývat je zásadně pasteveckými psy (např. podhalaňský pastevecký pes místo obvyklého podhalaňský ovčák). Všechna tato plemena vykazují nesporné znaky ukazující na jejich příbuznost s ostatními dogovitými plemeny. Některá z uvedených dogovitých plemen, jež se v minulosti používala k ochraně stád před velkými šelmami, jsou bíle zbarvena. Není to náhoda, bílé zbarvení má, či spíše mělo, svůj význam. Když se například v noci utkal pes s nějakou velkou šelmou, měl být ve tmě snadno k rozeznání od svého protivníka, aby člověk mohl včas a účinně zasáhnout a pomoci mu, třeba se zbrání v ruce. Původní domovinou bíle zbarvených pasteveckých psů z Evropy jsou horské oblasti, z nich, druhotně, se některá plemena rozšířila i do přílehlých nížinných oblastí. Typickými obyvateli horských oblastí jsou např. slovenský čuvač a podhalaňský ovčák (pastevecký pes), nebo pyrenejský horský (pastevecký) pes. Z nížinných forem je třeba uvést maďarského kuvase a pomofanského pasteveckého psa ze severních oblastí dnešní NDR. K italskému maremnsko-abruzzskému pasteveckému psu je nutno dodat, že je výsledkem administrativního zásahu z roku 1958. Do tohoto roku byly v Itálii chovány dvě formy bílých pasteveckých psů jako dvě zvláštní plemena. Forma nížinná byla známa pod jménem maremnský ovčák (či pastevecký pes), forma z hor (původnější) se nazývala abruzzský ovčák (nebo pastevecký pes). Rozdíly mezi oběma varietami však nebyly prakticky žádné, a proto bylo v roce 1958 rozhodnuto sloučit je a vytvořit nové plemeno (lépe jednotné) — maremnsko-abruzzského ovčáka (pasteveckého psa). Příbuznost bílých pasteveckých psů z Evropy s tibetskou dogou je dost často zpochybňována, napadána (hovoří se pak většinou o teorii východního původu těchto psů). Tak např. v publikaci D. Barlika a kol., Slovenský čuvač, Příroda, Bratislava, 1977, se uvádí: „Pozostatky rastlinných a živočišných spoločenstiev na južnej hranici pravekého zaľadnenia Eurázie sa zachovali dodnes odzovito na nesúvislých horských pásmach tvoriacich veľa biocologických ostrovov medzi Kaukazom a Pyrenejami, a to v Taurách v Malej Ázii, na Balkánu a v Tatrách a na vrcholoch Apenin pozdĺž abruzzského masívu Gran Sasso. Tu sa zachovali aj originálne plemená veľkých bielych psov horského typu, ktorý je veľmi blízky severskému typu. Nemožno preto súhlasiť s teóriou ich východného pôvodu, aj keď na to zvädza východozápadný smer celkom nesúvislých horských pásem.“ (Viz str. 15 cit. publik.)

K tomu je však třeba dodat, že poslední zalednění v Eurasii skončilo asi 10 tisíc let před začátkem našeho letopočtu, čili asi před 12 tisíci let, a že k zdomácnění psa došlo asi před 12—14 tisíci let... Sotva tedy mohli už v té době v Evropě existovat bílí pastevečtí psi; původní na evropské pevnině. Jinak řečeno, mohli by tu být, kdyby zde došlo k domestikaci již dřív, třeba před 15 tisíci let. Ale o žádném tak starém případě zdomácnění psa v Evropě nemáme ani zprávy, ani doklady. Máme však doklady o tom, že bílí evropští pastevečtí psi dogovitěho typu jsou spřízněni s jinými dogovitými psy (a to nejen v Evropě, ale i v Asii). Tak např. maďarský kuvas... Původně se jmenoval kuvasz, jak uvádí dr. E. Mohrová v publikaci Ungarische Hirtenhunde (A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt, 1956), citujíc W. Muta (1929). Tento kuvasz se na maďarské území dostal údajně s Kumány (nomádské kmeny turkického původu, které vtrhly v 11. století do Evropy, když opustily své původní sídla, západní Turkestan a stepi severně od Kavkazu; v 11. století obsadily území od ústí Volhy až po Panonii, později, když je vojensky porazili Mongolové, se stáhly — asi 40 tisíc rodin — do Panonie, kde postupně, jako etnické i jazykové příbuzné, splynuly s Maďary). V turečtině se slovo kuvasz vyskytuje a znamená „ozbrojený strážce“, dnes užívané jméno je pomadžarštěný plinovýznamový výraz, znamenající „bastard“. První, roku 1929 vydaná plemenná kniha kuvasů obsahovala (podle výše citovaných autorů) celkem 320 zápisů. Z těchto 320 jedinců bylo 266 jedinců čistě bílých, 11 bylo barvy slonové kosti až nažloutlých, 12 bylo bílých s nažloutlými znaky na uších, 1 byl bílý s černými znaky na uších, 1 byl žlutý, 6 bylo šedých, 1 byl šedoohnědý, 1 byl čokoládově hnědý, dva byli bílí s černými platinami a 16 bylo černých s bílou skvrnou na hrudi, případně i s bílými skvrnami na končetinách (tlapkách). Výskyt bílých jedinců se zbarvenými ušními boltci je velmi zajímavý, neboť např. pyrenejský horský (pastevecký) pes může mít, podle dnes platného standardu FCI, barevné znaky na ušních boltcích (navíc též u kořene ocasu). A co jedinci žlutí, hnědí, šedoohnědí... Nepřipomínají poněkud plavé, žluté, béžové či žilhané zbarveného tureckého karabasche (anatolskou dogu)? Anebo jiné dogovité psy z Evropy? Tak např. hovavarta, již uvedeného španělského mastina nebo pyrenejského mastifa atd. atd. Jinak než čistě bílé zbarvení kuvasů se vyskytovali i později, v 30. letech. Bílé zbarvení rozhodně nikterak nevyklučuje příbuznost s jinak zbarvenými plemeny dogovitěho původu. Mělo svůj význam, jak jsme si již pověděli a jak si ihned ještě ukážeme. Podle údajů některých ovčáků-praktiků reaguje pasoucí se dobytek na výrazně (kontrastně) zbarveného psa lépe, než na psa neurčitě barvy. A tak byla někdy v chovu podchyčena a upevněna bílá barva, lindy a lindy zas bylo podchyčeno a upevněno výrazné trikolorní zbarvení, jaké vidíme u všech čtyř švýcarských salašnických plemen. Takzvanou teorii východního původu není nikterak ohrožena ani identita slovenského čuvače, ani svébytnost plemen, s nimiž je spřízněn, především maďarského kuvase a polského podhalaňského pasteveckého psa. Jde

